

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 216/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. M. Katunský, JUDr. M. Kuzma a spol., Floriánska 16, Košice, proti postupu Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11T/12/2023 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 2T/29/2015) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11T/12/2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Galanta **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 11T/12/2023 konať bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostiučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Galanta **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Galanta **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11T/12/2023, pôvodne vedenom pod sp. zn. 2T/29/2015.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Galanta, odboru kriminálnej polície (ďalej len „policajť“) ČVS: ORP-101/1-VYS-GA-2014 trestne stíhaný pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) Trestného zákona a prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona. Ďalším uznesením policajta ČVS: ORP-3/2-VYS-GA-2014 z 15. augusta 2014 je sťažovateľ trestne stíhaný pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1, 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. f) Trestného zákona. Tretím uznesením policajta ČVS: ORP-602/2-VYS-GA-2014 zo 17. októbra 2014 bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona. Okresnému súdu bola 18. februára 2015 doručená obžaloba prokurátora Okresnej prokuratúry Galanta č. k. 1Pv 43/14/2202-60 z 11. februára 2015 podaná na sťažovateľa (v bodoch 1 a 2 obžaloby) pre pokračovací zločin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. a), ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. f) Trestného zákona formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. a), b) Trestného zákona v súbehu s prečinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona (v bode 3 obžaloby) a pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona. Okresný súd v predmetnej veci pôvodne konal od 18. februára 2015 pod sp. zn. 2T/29/2015, pričom sťažovateľ bol v predmetnej trestnej veci stíhaný aj väzobne od 17. augusta 2014 do 17. novembra 2015. Podľa sťažovateľa *„Doterajšia dĺžka namietaného konania na okresnom súde ku dňu podania ústavnej sťažnosti predstavuje 9 rokov a 2 mesiace a sama o sebe postačuje na konštatovanie neprimeranej dĺžky konania, keďže s ohľadom na nariadené termíny hlavného pojednávania bez rozhodnutia vo veci samej indikuje, že vo veci nebude rozhodnuté v dohľadnej dobe.“*

3. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ prízvukoval, že *„V trestných veciach je začiatok lehoty určený dňom, keď bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie.“*, k čomu došlo *„(i) v prvom prípade uznesením z 25.03.2014, (ii) v druhom prípade uznesením z 15.08.2014, (iii) v treťom prípade uznesením zo 17.10.2014.“* Opodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ odvodzuje nielen od samotnej dĺžky napadnutého konania, ale aj od splnenia ďalších podmienok, v rámci ktorých (i) nemožno považovať predmetnú trestnú vec za právne alebo skutkovo náročnú, (ii) svojím správaním nijako neprispel k celkovej dĺžke napadnutého konania a (iii) za vzniknuté prieťahy v konaní nesie plnú zodpovednosť okresný súd.

4. V závere sťažovateľ uzavrel, že *«predmetné trestné konanie trvá viac ako 10 rokov, pričom okresný súd neznepokojuje ani skutočnosť, že sťažovateľ bol stíhaný väzobne od 17.08.2014 do 17.11.2015. Počas tohto obdobia mal sťažovateľ právo na „mimoriadnu starostlivosť“ zo strany orgánov činných v trestnom konaní a okresného súdu. (vid'. Rutkowski a ostatní proti Poľsku, rozsudok zo 07.07.2015, č. 72287/10, 13927/11 a 46187/11, § 137). Z postupu okresného súdu je zjavné, že sa uvedenými zásadami neriadil. Pokiaľ ide o zmenu spisovej značky (pôvodne 2T/29/2015 a v súčasnosti 11T/12/2023), uvedené je nutné posudzovať ako to isté konanie. Aj ESELP posudzuje konanie ako jeden celok a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESELP za formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 Dohovoru (primerane nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 694/2016 z 13.06.2017, ods. 27).»*

5. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Základné práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Galanta pôvodne pod sp. zn. 2T/29/2015 a v súčasnosti pod sp. zn. 11T/12/2023 porušené boli.

II. Okresnému súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn.: 11T/12/2023 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

III. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 Eur, ktoré je Okresný súd Galanta povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Okresný súd Galanta je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 216/2024-11 z 24. apríla 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd po podrobnom prehľade vo veci vykonaných úkonov zhrnul, že „*trestné konanie voči sťažovateľovi bolo začaté podaním žaloby na tunajší súd, kde trestná vec sťažovateľa bola súčasťou skupinovej obžaloby celkovo voči 4 obžalovaným a je vedená na tunajšom súde pod sp.zn. 2T/29/2015. Išlo o komplikovanú vec, pretože všetci obžalovaní boli zároveň trestne stíhaní aj v rámci iných konaní, ktoré boli voči nim vedené na iných súdoch a to aj mimo územia SR, kde bol jeden z obžalovaných aj vo výkone trestu. Skutočnosť, že súd vo veci konal vyplýva aj z priloženého prehľadu úkonov vo veci vedenej pôvodne pod sp.zn. 2T/29/2015. Dňa 05.05.2022 bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie súčasnému zákonnému sudcovi JUDr. Jurajovi Dziakovi ako novému nastupujúcemu sudcovi. Súčasný sudca po preštudovaní spisu vytýčil termín hlavného pojednávania na ktorom došlo k vylúčeniu konania proti obžalovanému sťažovateľovi na samostatné konanie, následne zákonný sudca vo veci konal vykonával dokazovanie a priebežne vytyčoval termíny hlavných pojednávanií. Tieto skutočnosti vyplývajú z jeho písomného vyjadrenia, ktoré prikladám k tomuto vyjadreniu. Mám za to, že vzhľadom na osobu sťažovateľa a náročnosť veci ako aj vzhľadom na skutočnosť, že vec musela byť pridelená novému zákonnému sudcovi nedošlo k porušeniu namietaného práva sťažovateľa.“*

8. K veci sa vyjadril aj zákonný sudca, ktorý k postupu okresného súdu už v konaní vedenom pod sp. zn. 11T/12/2023 uviedol, že „*vo vylúčenej veci pod sp. zn. 11T/12/2023 dňa 16.03.2023 nariadil termín hlavného pojednávania na deň 07.07.2023 (č. 1. 737); na predmetnom termíne hlavného pojednávania dňa 07.07.2023 (č. 1. 762 a nasl.) vec meritórne prejednaná nebola z dôvodu závady v doručovaní predvolania obžalovanému (obžalovaný bol na termíne hlavného pojednávania prítomný, no vyjadril nesúhlas so skrátením lehoty na prípravu na hlavné pojednávanie); súd odročil hlavné pojednávanie na termín 06.12.2023.“*. V ďalšom na nariadených termínoch

hlavného pojednávania na 6. december 2023 a 7. február 2024 bola vec meritórne prejednaná, pričom ale ďalšie „*Termíny hlavného pojednávania dňa 12.04.2024 a 17.04.2024 sa však neuskutočnili (resp. súd na nich vec meritórne neprejednal), zo zdravotných dôvodov na strane obžalovaného (č. 1. 908 a nasl.), ktorý prítomný nebol, pričom súd odročil hlavné pojednávania na dni 20.09.2024, 27.09.2024, 09.10.2024 a 06.11.2024, na ktorých plánuje vykonávať dokazovanie (výsluchy svedkov).*“.

III

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11T/12/2023 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021, III. ÚS 233/2022, III. ÚS 661/2022). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). V trestných veciach k nastoleniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcimi ďalšími výrokmi nastolujúcimi práva a povinnosti (IV. ÚS 536/2021, IV. ÚS 358/2022, IV. ÚS 103/2023).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (III. ÚS 233/2021, III. ÚS 411/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247

ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jej odročenia.

14. Pri posudzovaní dĺžky trestného konania zohľadňuje Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) viaceré okolnosti, medzi nimi zložitosť prípadu, správanie sťažovateľa a postup zodpovedných orgánov (Chiarello proti Nemecku z 20. 6. 2019, sťažnosť č. 497/17, bod 45).

III.1. Právna a faktická zložitosť veci:

15. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, tá môže vyplývať z rozsahu obvinení, množstva osôb zapojených do konania (napr. počet obvinených, svedkov) alebo tiež z medzinárodného aspektu prípadu (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, bod 20). Zložitosť prípadu môže taktiež vyplývať z trestnej činnosti tzv. „bielych golierov“, teda podvodov zahŕňajúcich viacero spoločností a komplexné transakcie, ktorých cieľom je vyhnúť sa kontrole vyšetrovacích orgánov a ktoré si vyžadujú značné účtovné a finančné odborné znalosti (C. P. a ďalší proti Francúzsku z 1. 8. 2000, sťažnosť č. 36009/97, bod 30).

16. Predmetom napadnutého konania je vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa pre majetkovú trestnú činnosť, čo predstavuje štandardný predmet trestnoprávnej agendy súdov s vopred definovaným okruhom dokazovania. Z tohto uhla pohľadu nie je predmetné trestné konanie nijakým spôsobom náročné. Náročnosť konania (rozumej organizačného, nie skutkového charakteru) spôsobuje väčšie množstvo obvinených, ktorí sa riadne nezúčastňovali nariadených termínov hlavného pojednávania, vrátane svedkov, vo vzťahu ku ktorým musel okresný súd využívať aj represívnejšie opatrenia (podľa § 128 ods. 1 Trestného poriadku, § 73 Trestného poriadku), čo bude ústavný súd vyhodnocovať v časti týkajúcej sa postupu okresného súdu.

III.2. Správanie účastníka konania:

17. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, čl. 6 dohovoru nevyžaduje, aby tento aktívne spolupracoval so súdnymi orgánmi. Taktiež sťažovateľovi nemožno vyčítať skutočnosť, že využíva jemu dostupné opravné prostriedky podľa vnútroštátneho práva (Erkner a Hofauer proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Od sťažovateľa sa vyžaduje iba to, aby preukázal riadnu starostlivosť pri vykonávaní procesných krokov, ktoré sa ho týkajú, a aby nepristupoval k využívaniu zdržovacej procesnej taktiky a využil možnosti priznané vnútroštátnym právnym poriadkom na skrátenie konania (Unión Alimentaria Sanders S.A. proti Španielsku zo 7. 7. 1989). Správanie sťažovateľa preto predstavuje objektívnu skutočnosť, ktorá nemôže byť pripísaná štátu a ktorá sa musí zohľadniť pre účely určenia, či bola prekročená primeraná lehota uvedená v čl. 6 ods. 1 dohovoru (Eckle proti Nemecku z 15. 7. 1982, Poiss proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Európsky súd pre ľudské práva taktiež zohľadňuje úmysel sťažovateľa predlžovať konanie, keď táto skutočnosť jasne vyplýva zo súdneho spisu (I. A. proti Francúzsku z 23. 9. 1998, sťažnosť č. 28213/95, bod 121).

18. Správanie účastníka konania je teda druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd bude hodnotiť toto kritérium spolu s tretím kritériom, a to postupom okresného súdu v napadnutom konaní. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného na hodnotenie prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní ústavný súd konštatuje, že na strane sťažovateľa, ale aj ďalších spoluobžalovaných zistil viaceré okolnosti, ktoré

viedli k predlžovaniu konania a v ktorých dôsledku mohol okresný súd pristúpiť k riadnemu vykonaniu hlavného pojednávania až 19. júna 2019, teda po 4 rokoch od doručenia obžaloby. K takejto situácii došlo v dôsledku systematickej neúčasti (vo väčšine prípadov ospravedlnenej neúčasti) samotných obžalovaných vrátane ich obhajcov na nariadených termínoch hlavného pojednávania, pričom konkrétne sa ústavný súd vyjadrí v časti týkajúcej sa postupu okresného súdu.

III.3. Postup okresného súdu v konaní a celkové zhodnotenie trestného konania:

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

20. Okresnému súdu bola 18. februára 2015 doručená obžaloba prokurátora Okresnej prokuratúry Galanta č. k. 1Pv 43/14/2202-60 z 11. februára 2015, ktorú podal na 4 osoby. Okresný súd rozsudkom č. k. 2T/29/2015-977 z 19. júna 2019 uznal obžalovaného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vinným z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu uložil úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 5 mesiacov, na ktorého výkon ho zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia. Tým istým rozsudkom uznal okresný súd [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vinnou zo zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. f) Trestného zákona spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona, za čo jej uložil podmienený trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov so skúšobnou dobou 1 roka s probačným dohľadom. Okresný súd ďalším rozsudkom č. k. 2T/29/2015-1279 zo 7. júna 2023 uznal obžalovaného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vinným zo zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. f) Trestného zákona spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona a z iných, za čo mu uložil trest odňatia slobody v trvaní 1 roka, na ktorého výkon ho zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

21. Okresný súd uznesením č. k. 2T/29/2015-712 z 10. februára 2023 vylúčil trestnú vec sťažovateľa z konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2T/29/2015 na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 11T/12/2023. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť ústavnému súdu 11. apríla 2024. Ústavným súdom posudzovaný úsek napadnutého konania predstavuje časový úsek od 11. februára 2015 do 11. apríla 2024, čo predstavuje dobu 9 rokov a 2 mesiacov. Sťažovateľ odvíja opodstatnenosť ním podanej ústavnej sťažnosti len od samotnej dĺžky konania vedeného proti svojej osobe (od vznesenia obvinenia), pričom tvrdí, že svojím správaním nijako neprispel k celkovej dĺžke napadnutého konania a za vzniknuté prietahy v konaní nesie plnú zodpovednosť okresný súd, ale na podporu svojej argumentácie neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, resp. nepoukázal na žiadne obdobie nečinnosti alebo neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd v rámci vlastnej prieskumnej činnosti ustálil, že v rámci posudzovanej doby napadnutého konania (v trvaní 9 rokov a 2 mesiacov) okresný súd nariadil termín hlavného pojednávania na 24. jún 2015, 23. september 2015, 2. december 2015, 19. apríl 2016, 23. august 2016, ktorý bol zmenený na 22. október 2016, 15. február 2017, 19. jún 2019, 29. január 2020, 13. január 2021, 10. február 2023 a po vylúčení trestnej veci sťažovateľa na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 11T/12/2023 bol termín hlavného pojednávania nariadený na 7. júl 2023, 6. december 2023, 7. február 2024, 12. apríl 2024 a 17. apríl 2024. Okresný súd ďalej na rok 2024

nariadil ďalšie termíny hlavného pojednávania na 20. september 2024, 27. september 2024, 9. október 2024 a 6. november 2024.

22. Hlavné pojednávanie nariadené na 24. jún 2015 sa nekonalo z dôvodu neprítomnosti obžalovaného [REDAKOVANÉ] (nevykázané doručenie predvolania), poškodených a viacerých svedkov (nevykázané doručenie predvolania, práceneschopnosť), okresný súd rozhodoval o väzbe sťažovateľa. Okresný súd vydal príkaz na zatknutie obžalovaného [REDAKOVANÉ] (č. 1. 651). Bol nariadený ďalší termín hlavného pojednávania na 23. september 2015.

23. Hlavného pojednávania nariadeného na 23. september 2015 sa zúčastnili všetci obžalovaní vrátane obžalovaného [REDAKOVANÉ], ktorý bol podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, dostavila sa asi polovica predvolaných svedkov, obžalovaný [REDAKOVANÉ] predkladá plnú moc zvoleného obhajcu, pre ktorého neúčast' požiadal o odročenie hlavného pojednávania. Okresný súd koná len o väzbe sťažovateľa. Nariadený ďalší termín hlavného pojednávania na 2. december 2015.

24. Hlavného pojednávania nariadeného na 2. december 2015 sa nezúčastnil obhajca sťažovateľa, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil, obžalovaný [REDAKOVANÉ] bol neprítomný z dôvodu práceneschopnosti, pátralo sa po pobyte viacerých svedkov, hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito.

25. Hlavného pojednávania nariadeného na 19. apríl 2016 sa nezúčastnil obžalovaný [REDAKOVANÉ], jeho obhajca, ktorý jeho neúčast' vrátane svojej ospravedlnil, taktiež sa nezúčastnil ani obhajca sťažovateľa, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil, neprítomní aj viacerí svedkovia, ktorí boli riadne predvolaní, hlavné pojednávanie bolo odročené na 23. august 2016. Tento termín bol 23. júna 2016 zmenený na 22. november 2016.

26. Hlavného pojednávania nariadeného na 22. november 2016 sa nezúčastnil obžalovaný [REDAKOVANÉ] (doručenie vykázané), obžalovaná [REDAKOVANÉ] ospravedlnená svojou obhajkyňou vrátane jej samotnej a neprítomný bol aj obhajca sťažovateľa, aj obžalovaný [REDAKOVANÉ] (doručenie predvolania nevykázané), okresný súd nariadil predvedenie a obmedzenie osobnej slobody svedka [REDAKOVANÉ], hlavné pojednávanie bolo odročené na 15. február 2017.

27. Hlavného pojednávania nariadeného na 15. február 2017 sa nezúčastnili obžalovaná [REDAKOVANÉ] z dôvodu práceneschopnosti, obžalovaný [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a svedok [REDAKOVANÉ] neboli predvedení na termín hlavného pojednávania, ospravedlnený bol aj obhajca sťažovateľa, boli vydané príkazy na zatknutie obžalovaných [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito.

28. Okresný súd nariadil 28. marca 2019 ďalší termín hlavného pojednávania na 19. jún 2019. V čase od 15. februára 2017 do 28. marca 2019, teda počas doby 1 roka a 1 mesiaca, okresný súd vykonával úkony súvisiace so zabezpečením prítomnosti obžalovaného [REDAKOVANÉ] na úkonoch trestného konania aj prostredníctvom vydania európskeho zatýkacieho rozkazu, na ktorého podklade bol justičnými orgánmi Rakúskej spolkovej republiky vydaný na územie Slovenskej republiky 14. marca 2019 a vzatý do väzby (č. 1. 904).

29. Hlavného pojednávania nariadeného na 19. jún 2019 sa zúčastnili všetci obžalovaní okrem obžalovanej [REDAKOVANÉ], ktorá dala súhlas na konanie vo svojej neprítomnosti, a ich obhajcovia, súd vo veci konal, prítomný obžalovaný [REDAKOVANÉ] učinil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ku skutku kladenému za vinu, sťažovateľ nevypovedal, ale učinil taktiež vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, obžalovaný [REDAKOVANÉ] urobil

vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku len k časti stíhanej trestnej činnosti. Okresný súd na hlavnom pojednávaní vyhlásil odsudzujúci rozsudok proti obžalovanému [REDAKOVANÉ] a obžalovanej [REDAKOVANÉ] (rozsudok okresného súdu č. k. 2T/29/2015-977 z 19. júna 2019, pozri bod 22). Napokon okresný súd odročil hlavné pojednávanie na neurčito. V čase od 19. júna 2019 do 22. augusta 2019 prebiehalo odvolacie konanie iniciované obžalovaným [REDAKOVANÉ], bolo ukončené späťvzatím odvolania.

30. Okresný súd nariadil 4. októbra 2019 ďalší termín hlavného pojednávania na 29. január 2020, ktorý sa ale nezrealizoval pre ospravedlnenú neúčast' obhajcu sťažovateľa (JUDr. Gavalca), okresnému súdu bola predložená plná moc JUDr. Jany Kubáňovej zastupujúcej v napadnutom konaní sťažovateľa, hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito.

31. Okresný súd nariadil 3. novembra 2020 ďalší termín hlavného pojednávania na 13. január 2021, sťažovateľom zvolená obhajkyňa JUDr. Jana Kubáňová 25. novembra 2020 požiadala okresný súd o ospravedlnenie neúčasti z dôvodu dovolenky v čase od 2. januára 2021 do 13. januára 2021 a následnej povinnej karantény v trvaní 5 dní, bol ustanovený náhradný obhajca, okresný súd nemohol vykonať hlavné pojednávanie z dôvodu zrušenia eskorty spoluobžalovaného [REDAKOVANÉ], ktorý bol umiestnený do karantény, sťažovateľ podal námietku zaujatosti proti predsedníčke senátu z dôvodu jej nadštandardného vzťahu s náhradným obhajcom, trval na účasti zvolenej obhajkyne, sťažovateľ následne berie svoje podanie doručené okresnému súdu 22. decembra 2020 späť, zvolená obhajkyňa požiadala súd o ospravedlnenie za podanie sťažovateľa z dôvodu skratového konania, ďalší termín hlavného pojednávania nebol určený, čakalo sa na vyjadrenie zvolenej obhajkyne týkajúce sa prepustenia sťažovateľa z väzby alebo jej predĺženia, zvolená obhajkyňa oznamuje okresnému súdu 25. marca 2021 predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa do 17. júla 2021, spis bol uložený na lehotu do 17. júla 2021 z dôvodu zistenia konečného rozhodnutia v prípravnom konaní, resp. zistenia, či dôjde v inom konaní k podaniu obžaloby na sťažovateľa pre tam stíhanú trestnú činnosť.

32. Okresný súd 25. októbra 2022 nariadil ďalší termín hlavného pojednávania na 10. február 2023, na ktorom vylúčil trestnú vec sťažovateľa z konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2T/29/2015 na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 11T/12/2023 (uznesenie okresného súdu č. k. 2T/29/2015-712 z 10. februára 2023). Po vylúčení veci okresný súd v napadnutom konaní postupoval priebežne, bez zistiteľných prietahov. Z vyjadrenia zákonného sudcu vrátane obsahu súdneho spisu vyplýva, že nariadený termín hlavného pojednávania na 7. júl 2023 sa neuskutočnil z dôvodu nedodržania zákonnej lehoty prípravy na hlavné pojednávanie podľa § 247 ods. 1 Trestného poriadku pre vadu v doručovaní. Vzhľadom však na to, že sťažovateľ mal možnosť so skrátením lehoty súhlasiť (a to aj z dôvodu primeraného oboznámenia sa s povahou veci a vykonaným dokazovaním v priebehu v tom čase 8-ročného konania), a v konfrontácii s jeho snahou namietat' prietahový postup okresného súdu v napadnutom konaní len jeho samotnou dĺžkou ústavný súd postup okresného súdu od 16. marca 2023, keď bol nariadený termín hlavného pojednávania na 7. júl 2023, do 6. decembra 2023, keď okresný súd opätovne vo veci konal vykonaním dokazovania na hlavnom pojednávaní, nehodnotí ako prietah. Za prietahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016).

33. Celkovo tak ústavný súd identifikoval dve obdobia nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní, teda také obdobia, keď okresný súd nevykonával úkony smerujúce ku skončeniu veci, a to v časovom období od 29. januára 2020 do 3. novembra 2020, keď okresný súd nariadil ďalší termín hlavného pojednávania na 13. január 2021, a od 13. januára 2021 do 25. októbra 2022, keď okresný súd nariadil ďalší termín hlavného pojednávania na 10. február 2023, na ktorom vylúčil trestnú vec sťažovateľa z konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2T/29/2015 na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 11T/12/2023. Okresný súd tak v napadnutom konaní konal prietrahovo 2 roky a 7 mesiacov. V dôsledku tohto záveru tak postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

34. V závere svojej argumentácie ústavný súd pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietrahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03 I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 66/2023). Ústavný súd, samozrejme, citlivo vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov a dôsledky personálnych a organizačných zmien, avšak v dôsledku judikatúry EŠLP a v nadväznosti na to vlastnej judikatúry musí ako vždy poukázať na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Taktiež opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezabavujú jeho povinnosti týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (Lechner a Hess proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Opakované pridelenie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie teda nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu všeobecného súdu, pričom táto aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností – napr. personálne zmeny na súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod. (II. ÚS 444/2014). V konečnom dôsledku nerešpektovanie požiadavky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (resp. požiadavky na konanie bez zbytočných prietrahov) sa môže negatívnym spôsobom prejaviť na dôveryhodnosti justície ako takej (Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994, bod 61).

35. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd do dňa vydania tohto nálezu vo veci vo vzťahu k sťažovateľovi nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietrahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

37. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

38. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadostučinenia vo výške 10 000 eur z dôvodu prieťahov okresného súdu v napadnutom konaní.

39. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

40. Ústavný súd s prihliadnutím na skôr identifikovanú dobu prieťahov, skôr konštatované skutočnosti a na svoju vlastnú rozhodovaciu prax (I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, IV. ÚS 103/2023) priznal sťažovateľovi sumu primeraného finančného zadostučinenia vo výške 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu), ktorú považoval za primeranú okolnostiam prípadu.

41. Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd zohľadnil aj judikatúru ESĽP (Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97 oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).

42. Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadostučinenia vo výške 10 000 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 1 000 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

43. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

44. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

45. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

46. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 686,50 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

47. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

48. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu